11 ශ්‍රේණිය පුරවැසි අධ්‍යයනය 2020 දෙවන වාරය ඉතිරි පාඩම් මාතෘකාවන් පැහැදිලි කිරීම

ශ්‍රී රාහුල විද්‍යාලය කටුගස්තොට

මාතෘකාව මානව හිමිකම් හා යුතුකම්

- පුද්ගලයකුට උපතත්තියත් සමග හිමිවන අයිතිවාසිකම් මානව අයිතිවාසිකම් වේ
- ඒ අනුව මනුෂයන් ලෙස ගරුත්වයෙන් හා සමානාත්මතාවයෙන් යුතුව ජීවත්වීමට මිනිසාට අයිතිවාසිකම ඉවහල් වේ
- මානව අයිතින් අහිමි සමාජයක ජීවත්වන මිනිසාට ජීවිතයේ සුරක්ෂිතභාවය මෙන්ම මානව සංවර්ධනයක් ඇති කර ගැනීමට දුෂ්කර වේ
- මානව අයිතිවාසිකම් විශ්වමය සංකල්පයකි
- එය සාධාරණත්වය හා සමානාත්මතාවය යන මූල ධර්මය පදනම් කර ගෙන ඇත
- පුද්ගලයකුගේ ජනවර්ගය ජාතිය ආගම භාෂාව කුලය ස්ත්‍රී පුරුෂ ආදි කිසිදු භේදයකින් තොරව හිමිවේ
- මාවන අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කරන **සමාජයක ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සුරක්ෂිත වීම පුරවැසියන් ගේ සමාජ ජීවිතය වර්ධනය වීම යුක්තියහ ා සමානාත්මතාවය වර්ධයනය වීම සාධනිය ලක්ෂණයකි**

මානව හිමිකම් දිනා ගැනීම සම්බන්ධ වැදගත් වන ඓතිහාසික අවස්ථා

මානව හිමිකම් සෑම පුද්ගයකුටම කිසිදු භේයකින තොරව හිමිවිය යුතු වුවද විවිධ කාල වකවානු වල අයිතිවාසිකම් භුක්ති විදිමේ දි විවිධ සිමා වලට ලක්විමට සිදුවිය

උදාහරණ ලෙස වහල් යුගය - මෙහිදි වහලුන් අයිතින් නොලැබිනි

වැඩවසම් යුගය - මෙහි දි ප්‍රවේනිදාසයන්ට හා සාමාන්‍ය ජනතාවට අයිතින් නොලැබිණි

මිනිස් සමාජය ක්‍රමයෙන් දියුණු වන විට අයිතිවාසිකම් පිළබඳව සමායේ උනන්දුව වැඩිවිය

මේ නිසා අයිතිවාසිකම දිනා ලැනිම සඳහා පාලකයන්ට එහෙව සටන් කිරීමට හා අරගල කිරීමට සිදුවිය

ඒ සම්වන්ධ ඓතිහාසික අවස්ථා කිපයක් වැදගත් වේ

1 ක්‍රි ව 1215 මැග්නා කාර්ටා ගිවිසුම අත්සන් කිරීම

2 ක්‍රි ව 1689 බ්‍රිතාන්‍ය අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනත

3 ක්‍රි ව 1776 ඇමේකානු නිදහස් ප්‍රකාශනය

4 ක්‍රි ව 1789 ප්‍රංශ මිනිස් අයිතිවාසිකම පිළිබඳ ප්‍රකාශනය

5 ක්‍රි ව 1917 රුසියන් විප්ලවය

මෙමගින් පෙනි යන්නේ මිනිසාට නිදහස්ව ජිවත් විමට අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටිමට පෙළපෙන බවයි

මානව අයිතිවාසිකම් විශාල ලෙස විනාශ වූ අවස්ථාවන් දෙකක් ඉතිහාසයේ දක්වේ

- නිදසුන් 1914 ජ්සිට 1918 දක්වාත් පැවති පළමු ලෝක යුද්ධය
- 1939 සිට 1945 දක්වාත් පැවති දෙවන ලෝක යුද්ධය

මෙම ලෝක යුද්ධ නිම විමෙන් පසුව ලෝක සාමය ආරකෂා කිරිම

ජාතින් අතර සහයෝගය ඇතිකර ගැනිම

මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරිම යන අරමුණු ඉටු කර ගැනිම

සදහා එක්සත් ජාතිනින් ගේ සංවිධානය 1945 දි ආරම්භ විය

මෙහිදි මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරිම සදහා අරමුණු කොටගෙන එක්සත්ජාතින්ගේ සංවිධාය මගින්

1948 පෙබරවාරි 05 දින මානව හිමිකම් පිළිබද විශ්ව ප්‍රකාශනය සම්මත කරන ලදි

එක්සත් ජාතින් ගේ සංවිධානයේ මානව අයිතින් 'පිළිබද විශ්ව ප්‍රකාශනයේ 1 වන වගන්තියට

අනුව මෙසේ සදහන කර ඇත

1 සියලුමමනුෂ්‍යයෝ නිදහස්ව උපත ලබා ඇත

2 ඔවුන් ගරුත්වයෙන් හා අයිතිවාසිකම් වලින් සමාන වෙති

3 එවුනොවුන්ට සහෝදත්වයෙන් සැළකිය යුතුය

<u>අයිතිවාසිකම් වර්ග කිරිම</u>

<u>1 මානව හිමිකම් (අයිතිවාසිකම්) -</u> උපතින්ම හිමිවන අයිතිවාසිකම්

<u>2 මූලික අයිතිවාසිකම - මානව හිමිකම්වලින් තෝරාගත් ප්‍රධානතම අයිතිවාසිකම්</u>

<u>මානව හිමිකම්</u> ඒවයේ ස්වභාවය අනුව ප්‍රධාන කොටස් 5 බෙදා දක්වයි

1 ආර්ථික අයිතිවාසිකම්
2 දේශපාලන අයිතිවාසිකම්
3 සිවිල් අයිතිවාසිකම්
4 සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම්
5 සමාජීය අයිතිවාසිකම

එක්සත් ජාතින්ගේ අයතිවාසිකම් පිළිබද විශ්ව ප්‍රකාශනයේ වගන්නති 30 මගින් දක්වා ඇත

උදාහරණ 1 සියලු මනුෂ්‍යයෝ නිදහස්ව උපදිති ගරුත්වයෙන් හා අයිතිවාසිකම් වලින් සමාන වෙති

2 ජාති ආගම් භාෂා ආගම් ස්ත්‍රි පුරුෂ ආදි කිසිදු භේදයකින් තොරව සමාන වෙති

3 නිතිය ඉදිරියේ සියලු දෙනා සමාන වෙති
4 ජිවත්විමටසිතිමට පෞද්ගලික ආරක්ෂාවට අයිතිය ඇත
5 දේපලපිළිබද අයිතිය

මානව අයිතිවාසිකම් පුළුල් ලෙෂ ප්‍රධානකොටස් 2 කට දේ

ෂිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම	ආර්ථික සමාජිය හා සංස්කෘතික අයතිවාසිකම
1 විවත් විමට නිදහස්ව සිතිමටහ හා පෞද්ගලික ආරක්ෂාවට ඇති අයිතිය 2 වහල් භාවයෙන් දාස භාවයෙන් නිදහස්ව සිටිමට ඇති අයිතිය 3කෲර අමානෂික වදහිංසා වලින් මිදි සිටිමේ අයිතිය 4දේශපාලන කටයුතු වලට සම්බන්ධ විමේ අයිතිය 5 නිදහස් මත දරිමේ හා ප්‍රකාශකිරිමේ අයිතිය	1අධ්‍යාපනය ලැබිමේ අයිතිය 2 රුකියාවක් කිරිමේ අයිතිය 3ආහාර නිවාස සෞඛ්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනිමේ අයිතිය 4සමාජ ආරක්ෂණයට ඇති අයිතිය 5 පෞද්ගලික දේපල හිමිකම් ලැබිමට ඇතිඅයිතිය

- මානව හිමිකම් විශ්ව ප්‍රකාශනයේ සදහන් අයිවාසිකම් සදහා නිතියානුකුල බවක් ඇති කිරිමත්

සමාජික රටවල අවධානය යොමු කිරිම සදහා විශේෂ සම්මුතින් 2 ක් 1966 දි සම්මත කරන ලදි

1 සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබද අන්ත්ර් ජාතික සම්මුතිය   1989

2 ආර්ථික සමාජිය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබද අන්තර් ජාතික සම්මුතිය   2008

මරණ දඩුවම අහෝසි කිරම අරමුණු කොට ගෙන සිවිල් හා දේශපාලන සම්මුතියට 1989 වර්ෂයේදි නැවත වෛකල්පික වගන්තියක් එකතු කරන ලදි

- ඒ අනුව එම සම්මුතියටු අත්සන්   රාජ්‍ය වල කිසිම වරදකට මරණ දඩුවම පැනවිය නොහැක

සමාජයේ විවිධ ජන කොටස් ඉලක්ක කර ගෙන තහවුරු කළ අයිතිවාසිකම්

1 කාන්තා අයිතිවාසිකම
2 ළමා අයිතිවාසිකම්

කාන්තාන්ට එරෙහිව සිදුවන සියලු ආකාරයේ වෙනස්කම තුරන් කිරීම පිළිබද සම්මුතිය

(සීඩෝ සම්මුතිය) 1979 දෙසැම්බර් 18 දින සම්මත කරන ලදි

මෙහිදි කාන්තාවන්ට දේශපාලන ආර්ථික සමාජිය අයිතින් පිරිමි පාර්ශවයන් ට ගැබෙන ආකාරයටම තහවුරු කිරීමට පියවර ගනු ලැබිනි

මේ අනුව ශ්‍රිලංකාව 1981 වර්ෂයේ දි කාන්තා සම්මුතියට අත්සන් කරන ලදි

ළමා අයිතිවාසිකම් සම්මුතිය අනුව (ළමයින්ගේ අයිතින් ආර්ක්ෂා කිරිම)

1 ළමා ශ්‍රමිකයන් ලෙස ළමයින් යොදවා ගැනිම වැළක්විම
2 ළමයින් විවිධාකාර අපයෝජන වලට ලකවිම වැළක්විම

3 ත්‍රස්තවාදි කටයුතු සදහා යොදවා ගැනිම වැළක්විම

4 වදහිංසා වලට ලක්විම වැළක්වීම

5 අධ්‍යාපනය ලැබිම වැළක්විම

ළමා අයිතිවාසිකම් පිළබද සම්මුතිය 1989 නොවැම්බර් මස 20 දින අත්සත් කරන ලදි

ශ්‍රි ලංකාව මෙම සම්මුතියට 1991 වර්ෂයේ අත්සත් කර ඇත

ශ්‍රි ලංකාව විසින් ද රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා අනෙකුත් වැඩසටහන් වලදි ළමා අයිතිවාසිකම් සුරක්ෂිත වන අයුරින් නිතිරිති සම්පාදනය කරනු ලබයි

ඉහත පාඩම් මාතෘකාවට අදාල අභ්‍යාස සදහා පිළිතුරු ලිවිමට පෙළ පොත භාවිතා කරන්න

1අයිතිවාසිකම් හා මානව අයිතිවාසිකම් අතර වෙනස පැහැදිලි කරන්න

2 මානව අයිතිවාසිකම් වර්ග කර දක්වන්න

3 පුද්ගලයකුට අයිතිවාසිකම් වැදගත් වන්නේ කුමක් නිසාද යන්න කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න

4 පහත සදහන් අයිතිවාසිකම් සදහා උදාහරණ 4 බැගින් සදහනත් කරන්න

1 දේශපාලන අයිතිවාසිකම 2 සමාජිය අයිතිවාසිකම් 3 ආර්ථික අයිතිවාසිකම්
3 සිවිල් අයිතිවාසිකම්

5 එක්සත් ජාතින් ගේ සංවිධානය මගින් මානව අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරිම සදහා ගෙන ඇති සම්මුති කිපයක් සදහන් කරන්න

6 ළමා අයිතිවාසිම් සහ කාන්තා අයිතිවාසිකම් සදහා උදාහරණ 5 බැගින් ලියන්න

7 ළමා අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ ප්‍රධාන අරමුණ් 4 පැහැදිලි කරන්න

8 කාන්තා අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරිමට ශ්‍රී ලංකා රජය ගෙන ඇති පියවරයන් මෙනවාද ?

9 ළමා අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරිමට ශ්‍රී ිලංකා රජය ගෙන ඇති පියවර මොනවාද ?

10 පුරවැසියකු ලෙස අයිතිවාසිකම ලබා ගැනිමේ ඉටු කළ යුතු යුතුකම් මොනවාද ?

<u>ආබාධ සහිත පුද්ගලයින් ගේ අයිතිවාසිකම්</u>

ගරුත්වයෙන් හා තෘප්තිමත් ව සමාජ ජිවිතයක් ගෙන යාමට ඔවුනට ඉඩසැළසිය යුතුය

2006 වර්ෂයේ දි එ ජා සංවිධානය මගින් අයිතිවාසිකම පිළිබද සම්මුතියඅත්සන් කරන ලදි

වැඩිහිටි පුද්ගල අයිතිවාසිකම්

කම්කරුඅයිතිවාසිකම්

වැඩකරන ජනතාව වෙනුවෙන් සමාජ සාධාරණත්වය ඉටු කිරිම වෙනුවෙන් 1919 අන්තර් ාතික කම්කෟ සංවිධානය බිහිවිය

1946 සට එ ජා ෂ අනුබද්ධ කරන ලදි

1948 ශ්‍රීලංකාව අන්තර් ජාතික කම්කරු සංවිධානයේ සමාජිකත්වය ලබා ගන්නා ලදි

කම්කරු අයිතිවාසිකම ආරක්ෂා කිරිම සේව්‍ය සේවක සබදතා යහපත්ව පවත්වා ගැනිම සදහා

1 සාප්පු හාකාර්යාල සේවක පනත

2 පසුත ආධා ආඥා පනත

3 කාර්මික ආරාවුල් පනත

4 පඩි පාලක සභා ආඥා පනත

5 සේවක අර්ථ සාදක අරමුදල් පනත සම්මත කර ඇත

පරිසරය සම්බන්ධ අයිතිවාසිකම

පරිසරය යනු අප අවට වටා පිටාවයි   ගොඩබිම   ජලය වායුගෝලය පස ශාක හා සත්වයන් ස්වභාවික පරිසරයට අයත්වේ

ඈත අතීතයේ සිටම මිනිසා සිය අවශ්‍යතා සුරා ගනු ලබුවේ පරිසරය වෙනස් කිරීම තුලනි

ජන සංඛ්‍යා වර්ධනය වීම   අවශ්‍යතා සංකීර්ණවීම   නිෂ්පාදනය වේගවත්වීම මගින් පරිසරයට සිදුවන බලපෑම වැඩිවිය

කාර්මික විප්ලවය මගින් පරිසරයට අහිතකර බලපෑම් රැසක් ඇති විය

පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම යුතුකම් සමගද බැදී පවති

ජලමූලාශ්‍ර ආරක්ෂා කිරීම වනාන්තර ආරක්ෂා කිරීම වනසතුන් ආරක්ෂා කිරීම අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම මෙම යුතුකම් අතර ප්‍රධාන වේ

ශ්‍රී ලංකාවේ 1980 ජාතික පාරිසරික පනත වැදගත් වේ

එරිසර සංරක්ෂනය යටතේ 1 පරිසර අමාත්‍යාංශය

2 වන සංක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

3 වනජිවි දෙපාර්ථමෙන්න්තු

4 භූ විද්‍යා පතල් කැනිමේ අධිකාරිය

5 වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්ත මේන්තුව ආදිය පිහිටු විය

1978 ව්‍යවස්ථාවේ 3 පරිච්ඡේදයේ 10 ---14 දක්වා මූලික අයිතවාසිකම් දක්වයි

10 සිතිමේ නිදහස හෘද සාක්ෂියේ නිදහස   ආගමික නිදහස්

11